LATVIJAS UNIVERSITĀTES MĀKSLAS KABINETA KOLEKCIJAS PIRMSKARA LATVIJĀ

Mārīte Saviča
Latvijas Universitātes Bibliotēka (Latvija)

Latvijas Universitātes (LU) Mākslas kabinets bija nodibināts jau pirmajā 1919./20. mācību gadā pie LU Filoloģijas un filozofijas fakultātes. Visus gadus kabineta attīstība un kolekciju veidošana tika segta no minētas fakultātes budžeta, tāpat kabineta vadītāji tika izraudzīti no fakultātes personāla vidus. Mākslas kabinetu līdz 1920. gada rudenim pārzināja st. doc. F.Šveinfurts, bet no 1920. gada rudens – Ernests Felsbergs. Profesors E. Felsbergs bija LU pirmais vēlētais rektors un profesionāls mākslas vēsturnieks. Pēc E.Felsberga nāves turpmākos gados kabinetu pārzināja tādas ievērojamas personības, kā Francis Balodis kurš bija latviešu arheologs un eģiptologs, arheoloģijas zinātnes pamatlicējs Latvijā, kā arī mākslas vēsturnieks Boriss Vipers.

Mākslas kabinetā tika veidota gan priekšmetu kolekcija, gan bibliotēka. Priekšmetu kolekcijā ietilpa antīkās mākslas priekšmeti: dažas grieķu skulptūras, ģipša atlējumi, seno grieķu vāzītes un terakotas, vērtīga seno romiešu monētu kolekcija u.c. priekšmeti. Mākslas vēstures kabinetam savus darbus dāvinājuši arī latviešu mākslinieki: profesors Burkards Dzenis dāvājis Dantes ģipša krūšutēlu, bet skulptors Kārlis Zemdegs - pelēkā marmorā cirstu sievietes galvas skulptūru. Otra Mākslas kabineta vērtības daļa ir bibliotēka, kur bez grāmatām par seno grieķu mākslu, antīko un renesanses kultūru, atradās liela diapozitīvu, attēlu un fotogrāfiju kolekcija. Jau pašos darbības pirmsākumos tiek minēts, ka Mākslas kabineta bibliotēka ir visplašākā un visvērtīgākā Latvijā.

Ar Filoloģijas un filozofijas fakultātes 1937. gada 28. aprīļa sēdes lēmumu Mākslas vēstures kabinets tiek apvienots ar Austrumu filoloģijas kabinetu un izveidojas Universitātes Filoloģijas un filozofijas fakultātes Mākslas muzejs.

LU Mākslas kabinets līdz mūsdienām nav saglabājies. Dažādos avotos ir minēts pat atšķirīgs tā likvidācijas gads.

THE COLLECTIONS OF THE ART CABINET OF THE UNIVERSITY OF LATVIA IN PRE-WAR LATVIA

Mārīte Saviča
Library of the University of Latvia (Latvija)

The Art Cabinet of the University of Latvia (UL) was originally established in the first study year 1919/20, at the Faculty of Philology and Philosophy. The growth of the Cabinet and the building up of its collections over all those years were covered from the budget of this Faculty, likewise the Heads of the Art Cabinet were designated from among Faculty staff. The Art Cabinet was originally superintended by docent Philipp Schweinfurth, but from the autumn of 1920 this duty passed to Ernest Felsbergs. Professor E. Felsbergs was the first elected Rector of UL and a professional art historian. After the death of E. Felsbergs the Art Cabinet was managed by such eminent personalities as Francis Balodis, Latvian archeologist and historian and a founder of the science of archaeology in Latvia, and also by art historian Boris Wipper.

The Art Cabinet held both a collection of objects and a library. The collection of antiquities included Greek sculptures, plaster casts, ancient Greek vases and terracotta. It also contained a valuable collection of ancient Roman coins and other items. Latvian artists have also bestowed their works to the Art Cabinet: Profesor Burkard Dzenis presented a plaster bust of Dante, and the sculptor Kārlis Zemdegs presented a woman's head sculpted in grey marble. The other valuable part of the Art Cabinet is a library where, as well as books on ancient Greek art, Classical and Renaissance culture etc., was a great collection of diapositives, images and photography. From the very beginning, the library of the Art Cabinet has been mentioned as the largest and the most valuable library on art literature in Latvia.

Following a decision of the Meeting of the Faculty of Philology and Philosophy on 28 April 1937, the Cabinet of Art History was incorporated with the Cabinet of Oriental Philology and the Art Museum of the Faculty of Philology and Philosophy was established.

The Art Cabinet has not been preserved to the present day. Various sources even mention different years of its dissolution.

SUPER OMNIA VERITAS. LATVIJAS VĒSTURNIEKU DARBS UN LIKTEŅI

Aldona Volkova, Ilona Vēliņa-Švilpe
Latvijas Universitātes Bibliotēka (Latvija)

Latvijas Universitātes (LU) Bibliotēka veic nozīmīgu darbu LU intelektuālo sasniegumu un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā un popularizēšanā. LU Bibliotēkas speciālisti ir izveidojuši vairāk nekā 40 virtuālās izstādes, kas veltītas augstskolas vēsturei, sasniegumiem, kā arī ievērojamām personībām zinātnē. LU Bibliotēkas stenda referāts "Super omnia veritas (*Patiesība ir augstāka par visu*). Latvijas vēsturnieku darbs un likteņi" sniedz ieskatu tās veidotajās virtuālajās izstādēs, kas veltītas Latvijas vēsturniekiem, kuri, neskatoties uz politiskām pārmaiņām valstī, veicinājuši vēstures zinātnes attīstību Latvijā un pasaulē. Virtuālajā izstādē "Pēc trīs mirkļiem 100 gadi: Latvijas Universitātes personības Bibliotēkai" atspoguļots LU prof. Franča Baloža (1882-1947) ieguldījums Latvijas senvēstures izpētes veicināšanā, savukārt LU prof. Arnolda Spekkes (1887-1972) devums Latvijas vēstures pētniecībā un izglītībā, godinot zinātnieka piemiņu jubilejas gadā, atainots virtuālā izstādē "Arnoldam Spekkem 130". LU prof. Robertam Viperam veltīta virtuālā izstāde "Akadēmiķis, vēstures profesors Roberts Vipers", LU prof. Aleksandras Rolovas nozīmīgai dzīves jubilejai veltīta izstāde "Itālistikas pagātne, tagadne un nākotne Baltijas valstīs un Krievijā: Godinot profesori Aleksandru Rolovu 90. jubilejā". LU emeritētā profesora Heinriha Stroda mūža ieguldījums zinātnes attīstībā apkopots izstādē "LU emeritētais profesors, vēsturnieks Heinrihs Strods". Savukārt virtuālajā izstādē "Latvijas Vēstures institūta žurnālam - 80" atspoguļota vēsturnieku loma žurnāla attīsībā.

SUPER OMNIA VERITAS. THE WORK AND FATE OF LATVIAN HISTORIANS

Aldona Volkova, Ilona Vēliņa-Švilpe
Library of the University of Latvia (Latvija)

The Library of the University of Latvia (UL) carries out significant work to preserve and popularize the intelllectual achievements and cultural heritage of the University of Latvia. The specialists of the Library of UL have created more than 40 virtual exhibitions devoted to the history and achievements of the university and also those of eminent personalities in science. A poster presentation of the Library of UL „Super omnia veritas (*Truth is above all*). The work and fate of Latvian historians" provides an insight into its virtual exhibitions that are devoted to Latvian historians who, in spite of the political changes in the country, have contributed to the development of science in Latvia and worldwide. The virtual exhibition "Three moments short of a century: Outstanding personalities of the University of Latvia for its Library" reflects the contribution of UL Professor Francis Balodis (1882-1947) in the promotion of research into protohistory of Latvia, while the contribution of UL Professor Arnold Spekke (1887-1872) in historical research and education in Latvia is displayed in the virtual exhibition "Arnolds Spekke - 130", which was devoted to his anniversary. The virtual exhibition "Academician, Professor of history Roberts Vipers" is devoted to UL Professor Robert Wipper, and „Past, present and future of Italianistics in Baltic Countries and Russia: Honoring Professor Aleksandra Rolova 90th anniversary" was devoted to the significant jubilee of UL Professor Aleksandra Rolova. The lifetime contribution in the development of history by UL Professor emeritus Heinrich Strods is aggregated in the exhibition "UL Professor emeritus, historian Heinrich Strods". The virtual exhibition "Journal of the Institute of Latvian History - 80" depicts the role of historians in the development of this journal.

LATVIJAS UNIVERSITĀTES MĀCĪBSPĒKI UN BIBLIOTĒKA (1919.-1940.)

Ilga Mantiniece
Latvijas Universitātes Bibliotēka (Latvija)

THE ACADEMIC STAFF OF THE UNIVERSITY OF LATVIA AND LIBRARY (1919-1940)

Ilga Mantiniece
Library of the University of Latvia (Latvija)

SCIENTIAE ET PATRIAE – Latvijas Universitātes devīze "Zinātnei un Tēvzemei" – mērķis darboties zinātnes progresa vārdā, saglabājot nacionālo identitāti. Tas attiecas arī uz tās Bibliotēku, kas papildina bāzi zinātniskajiem pētījumiem, veicina civilizācijas sasniegumu iepazīšanu, saglabā arī pašas Universitātes intelektuālo mantojumu vēsturei un iespaido mijiedarbību 'vēsture-zinātne, zinātne-vēsture'. Atskatoties uz Universitātes darbības un Latvijas valsts pastāvēšanas spilgtajām pirmajām divām desmitgadēm, tagad vēl jo vairāk varam novērtēt šo devumu un saglabātās vēsturiskās liecības.

Pirmos gadus īsi raksturo rektors prof. Ernests Felsbergs, 1921.gada "Izglītības Ministrijas Mēnešraksta" jūlija numurā rakstot par LU materiālo stāvokli: "Grāmatu trūkums Universitātē ir tik liels, ka grūti atrast priekšmetu, kurā varētu noslēgt kādu lielāku zinātnisku pētījumu, nebraucot uz ārzemēm. Ja dažiem mācības spēkiem nebūtu lielāku privātu bibliotēku, tad varbūt pat Universitātes "Rakstu" pirmā burtnīca nebūtu varējusi iznākt."

Bibliotēkas atbalsts zinātniskajam darbam lielā mērā bija atkarīgs no pašu mācībspēku iesaistes. Daļa no docentiem un profesoriem paralēli savam pamatdarbam vadīja arī atsevišķas bibliotēkas: Edgars Lejnieks, vēlāk Pēteris Ķiķauka – Centrālo bibliotēku; Imanuels Bencingers sākotnēji bija Centrālās bibliotēkas tehniskais vadītājs, tad pārņēma Teoloģijas fakultātes bibliotēku no Ludviga Adamoviča; Filoloģijas un filozofijas bibliotēku vadīja Ernests Blese, tad Kārlis Straubergs, vēlāk Pauls Jurevičs. Bibliotēkas papildinājās no novēlētajām vai atpirktajām profesoru vai pazīstamu speciālistu privātajām bibliotēkām, kā arī lielākiem vai mazākiem atsevišķiem dāvinājumiem, kas veidoja ievērojamu daļu no materiāliem zinātniskam un pētnieciskam darbam.

Tagad varam lepoties ar vērtīgām kolekcijām no šī laikposma – pirmā rektora Ernesta Felsberga mākslas un antīkās kultūrfilozofijas tematikas bibliotēku, zoologa Embrika Stranda bibliotēku, valodnieka, folklorista, izcilā sinologa Pētera Šmita bibliotēku. Daļu pirmskara kolekciju veido dāvinājumi, ar ko savu vārdu iemūžinājuši filozofs Pēteris Zālīte, filologs Jēkabs Lautenbahs u.c. No atpirktajām mirušo mācībspēku privātbibliotēkām kā vienota kolekcija patlaban ir teologa Imanuela Bencingera bibliotēka un filologa Jēkaba Velmes bibliotēka. Kā L.U. Matemātikas semināra bibliotēkas sastāvdaļa saglabāta prof. Edgara Lejnieka bibliotēka. Daļa mācībspēku privātbibliotēku vai atsevišķi fragmentāri lielāki dāvinājumi vai pirkumi saistīti ar vēsturnieka Franča Baloža, botāniķa Nikolaja Maltas un daudzu citu vārdiem. Vērā ņemamu papildinājumu Bibliotēkai literatūras nodrošinājumam devuši arī vācbaltiešu izcelsmes mācībspēki, repatriējoties atdāvinot vai piedāvājot atpirkt daļu savu zinātniski vērtīgo grāmatu krājumu.

Šī piesātinātā aizkadra vēsture dod bagātīgu materiālu izpētes darbam, atklājot senaizmirstas saites un vēsturiskas liecības par dziļākām saknēm mijiedarbībā 'cilvēks-zinātne'.

KURZEMES LITERATŪRAS UN MĀKSLAS BIEDRĪBAS KULTŪRAS MANTOJUMA PĒRLES LATVIJAS UNIVERSITĀTES BIBLIOTĒKĀ

Daina Gavare
Latvijas Universitātes Bibliotēka (Latvija)

THE CULTURAL HERITAGE OF THE COURLAND SOCIETY FOR LITERATURE AND ART AT THE LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF LATVIA

Daina Gavare
Library of the University of Latvia (Latvija)

2015. gadā Kurzemes literatūras un mākslas biedrība (vāc.: Kurländische Gesellschaft für Literatur und Kunst) atzīmēja 200-to gadskārtu. Tā dibināta 1815. gada 23. novembrī un to izveidoja Kurzemes inteliģences pārstāvji, vācbaltieši, ar mērķi radīt forumu zinātnisku, sabiedrisku un kultūras jautājumu apspriešanai un popularizēšanai, intelektuāli vienot Baltijas provinces. Biedrības īsteno, ārzemju un goda biedru vidū bija izcilas personības, to vidū Jelgavas ģimnāzijas mācību spēki un profesori - Magnuss Georgs Paukers (Paucker, 1787-1855), zinātnieki: astronoms Vilhelms Strūve (Struve,1793-1864), fiziķis un ķīmiķis Teodors Grothuss (Grotthuss, 1785-1822), pedagogs un vēstures pētnieks Johans Kristofs Broce (Brotze, 1742-1823) un daudzi citi. Biedrībā iestājās gandrīz visi Tērbatas Universitātes profesori, vairāki profesori no Viļņas, Berlīnes un citām augstskolām.

Veicot Biedrības vēsturiskā mantojuma izpēti LU Bibliotēkas krājumā, tika apzināti biedrības sagatavoti pārskati, gadagrāmatas un zinātnisko rakstu krājumi un biedrības biedru sastādīti uzziņu izdevumi, mācību grāmatas, literatūra par vēsturi un ģeogrāfiju latviešu valodā, personālijas un izdevēji.

LU Bibliotēkā izdevumi nonākuši no dažādām bibliotēkām: Rīgas Dabaspētnieku biedrības bibliotēkas, Latvijas Universitātes Meteoroloģiskā institūta bibliotēkas. Atsevišķi eksemplāri atrodas "Baltistica" kolekcijā, Reto izdevumu un rokrakstu nodaļā, un Valsts prezidenta Jāņa Čakstes dāvātajā privātkolekcijā LU Bibliotēkai.

Viens no pirmajiem iespiestajiem tekstiem, kuros formulēti biedrības darbības mērķi, ir 1816. gadā izdoto Statūtu pirmais variants – Statuten der Kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst, kā arī pirmais biedrības darbības pārskats ar nosaukumu Übersicht der Verhandlungen der Kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst, ko profesora Magnusa Georga Paukera aktīvas darbības rezultātā izdeva 1818. gadā un to iespieda J.F. Stefenhāgena un dēla spiestuvē Jelgavā.

Biedrības izdotajos Rakstu krājumos jeb annālēs Jahresverhandlungen der Kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst ievietoto materiālu tematika aptvēra visas dabaszinātņu nozares, seno un jauno laiku zemju un tautu pētījumus, apcerējumus par tirdzniecību, jūras braukšanu un kuģniecību, kara lietām, lauksaimniecību, valsts un kultūras vēsturi, valodniecību, literatūru un mākslu.

Kurzemes literatūras un mākslas biedrība sekmēja un atbalstīja biedrības biedru, ievērojamu personību, mācību spēku pētniecisko un radošo darbu izdošanu. Tāpēc tika sagatavoti un ar biedrības atbalstu izdoti vairāki izdevumi, to skaitā, uzziņu literatūra, mācību grāmatas elementārajā matemātikā, literatūra latviešu valodā par ģeogrāfiju un vēsturi.

Bibliotēkai nenoliedzami ir nozīmīga loma intelektuālā mantojuma saglabāšanā, popularizēšanā un pieejamības nodrošināšanā visiem interesentiem.

OPENAIRE: PĒTNIECĪBAS INFRASTRUKTŪRAS PROJEKTS EIROPAS KOMISIJAS ATVĒRTĀS ZINĀTNES IDEJAS VEICINĀŠANAI

Rozenberga Gita
Latvijas Universitāte (Latvija)

OpenAIRE ir Eiropas kopiena un uz pakalpojumiem balstīta infrastruktūra, kas atvērtās zinātnes attīstīšanai īsteno atvērtās piekļuves politikās nostādnes visiem pētījumu rezultātu veidiem. Tā ir pētniecības informācijas sistēma ar pakalpojumiem, lai atrastu, saglabātu, saistītu, analizētu un pārvaldītu visus pētniecības rezultātus visās nozarēs.

Vairā nekā 50 dalībnieki no visām Eiropas Savienības valstīm un ārpus tās sadarbojas liela mēroga iniciatīvas darbā ar mērķi veicināt atvērto zinātni un būtiski uzlabot pētniecisko publikāciju un datu atpazīstamību un atkārtotu izmantošanu.

Plakātā atspoguļota OpenAIRE projekta ideja, pamatbalsti, kas nepieciešami, lai realizētu šādu starptautisku pētniecības infrastruktūru, kā arī sniegta informācija par projekta partneri Latvijā.

OPENAIRE: RESEARCH INFRASTRUCTURE PROJECT TO FOSTER THE IDEA OF AN OPEN SCIENCE FROM EUROPEAN COMMISSION

Rozenberga Gita
University of Latvia (Latvija)

OpenAIRE is a European community and service-driven infrastructure that enables Open Science – implementating Open Access policies to all research results. It is a Research Information System with services for discovering, storing, linking, analyzing & monitoring all research outputs across all scientific disciplines.

More than 50 partners, from all EU countries, and beyond, are collaborating to work on initiative that aims to promote open science and substantially improve the discoverability and reusability of research publications and data.

The poster will highlight the idea of OpenAIRE project and basic support what is needed to realize such international research infrastructure as well as information about project partner in Latvia.